

Monumentnummer*: 511283

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 03 november 1998
Kadaster deel/nr 82840/92

Woonplaats* Laren
Gemeente* Laren
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Laren
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Laren Noord-Holland	F			320
Laren Noord-Holland	F			319

Omschrijving**

Inleiding

Voormalige BIBLIOTHEEK (Openbare Leeszaal), gebouwd in 1928 naar ontwerp van architect W. Hamdorff in opdracht van het Bestuur van de Openbare Bibliotheek Laren-Blaricum. Het pand is opgetrokken in een expressionistische bouwtrant met invloeden van de Amsterdamse School. Het pand is gelegen op de hoek van de Torenlaan en de Geuzenhoek. Het flagstone-terras langs de voorgevel behoort tot het oorspronkelijke ontwerp. De ERFSCHEIDING, een lage bakstenen muurlang de Torenlaan, valt ook onder de bescherming.

Hamdorff kreeg in 1924 de opdracht een ontwerp te maken voor de Leeszaal. Diverse ontwerpen gingen aan het definitieve plan vooraf. Het uitgevoerde ontwerp, gemaakt in 1926, heeft het meest landelijke karakter. De bibliotheek is verschillende malen gewijzigd en uitgebreid. In 1937 ontwierp Hamdorff zelf een aanbouw aan de achterzijde (west- en noordwestzijde), die in 1962 door architect L.C. de Graaff werd vervangen door de huidige aanbouw. In 1983 is de bibliotheek verhuisd. De leeszaal werd toen aangepast ten behoeve van kantoorruimten.

N.B. De aanbouw aan de achtergevel (NW-zijde) valt niet onder de bescherming.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Het pand is gebouwd op een vrije plattegrond en telt één bouwlaag onder een samengesteld dak met rode Hollandse pannen. Het pand is teruggelegen gesitueerd ten opzichte van de Torenlaan, rond een voorplein. De plattegrond van het hoofdedeelte is meervoudig geknikt, tot een globale I-vorm. Het middendeel van het pand wordt gedekt door een zadeldak met noklijn evenwijdig aan de Torenlaan. De twee uiteinden staan min of meer haaks op het middendeel. Aan het rechteruiteinde sluit een overdekte fietsenstalling, die onder een schuine hoek tegen het hoofdedeelte is geplaatst, het erf visueel af. Achter (ten noorden van) de fietsenstalling bevindt zich nog een zaal (de oorspronkelijke tentoonstellingsruimte). Het pand is opgetrokken uit roodbruine baksteen, gemetseld in kruisverband, boven een trasraam in halfsteens verband afgezet met een rollaag. De oorspronkelijke kozijnen zijn aan de onderzijde voorzien van een platte onderdorpel, met daaronder een halfsteens rollaag.

De voorgevel (ZO) bestaat uit vier delen, waarachter zich van links naar rechts in oorsprong ruimten met de volgende functies bevonden: leeszaal, boekerij, ingangspartij en fietsenstalling.

Links bevindt zich het bouwvolume van de leeszaal onder zadeldak. De kopgevel aan het voorplein heeft op de begane grond een erker op driehoekig grondplan, afgesloten door een plat dak. De twee schuine zijden van de erker bevatten een groot houten venster met meerruits-roedenverdeling. De bovenste delen van deze vensters risaleren ten opzichte van de onderste. Boven de erker zijn de sierletters "OLB" (Openbare Leeszaal Bibliotheek) aangebracht. De topgevel is voorzien van vlechtwerk.

Terugliggend ten opzichte van de leeszaal bevindt zich de boekerij, onder zadeldak met noklijn evenwijdig aan de Torenlaan. De voorgevel bevat vier smalle staande vensters, waarvan alleen de meest rechter nog het oorspronkelijke glas-in-loodraam bevat met bovenin een voorstelling van een uil gezeten op boeken. Ter hoogte van de bovendorpel van de vensters bevindt zich een band van rode tegelstrips. De vensters worden bekroond door een afzaat van rode tegels. Boven de vensters wordt de gevel afgesloten door een rollaag. Het dakschild wordt doorbroken door een terugliggende vensterstrook met vijf liggende kozijnen, elk met een klappaam met twaalfruits-roedenverdeling.

Rechts van de boekerij bevindt zich de ingangspartij in een risalerend bouwdeel onder schilddak met noklijn haaks op de Torenlaan. De kopgevel bevat een natuurstenen brievenbus en een houten -in oorsprong blauw geschilderde- deur in een rechthoekig kozijn met aan de bovenzijde halfcirkelvormige dagkanten. De deur is voorzien van een klopper en siergehengen. De gevel wordt afgesloten door een houten bakgoot op consoles. Geheel links bevindt zich een laag muurtje dat het uit flagstones bestaande terras scheidt van de bakstenen stoep. Dit muurtje vormt de basis van een schuin naar voren stekende vlaggestok. De stok wordt op zijn plaats gehouden door drie smeedijzeren stangen, waaraan tevens een siersmeedijzeren lantaarn hangt. In het rechterdeel van dit bouwvolume bevindt zich een (niet oorspronkelijk, niet beschermd) venster; aan dit gedeelte bevindt zich tevens de schuingeplaatste fietsenstalling.

De fietsenstalling heeft een rechthoekige plattegrond en wordt afgesloten door een ingestoken zadeldak met een verlengd schildeind aan de oostzijde. De voorzijde van de stalling is open; het dak wordt ondersteund door drie uitschragende bakstenen pijlers. De achterzijde is gesloten en bevat muurschilderingen van fabels ("Canteclae's Klacht voor koning Nobel", "Reynaert als Pelgrim"). De houten fietsenrekken zijn nog oorspronkelijk.

De linkerzijgevel van de leeszaal (ZO) is blind.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De achtergevel van de leeszaal (ZW) bevat in het midden twee grote kruiskozijnen, waarvan de onderste delen een vierruits-roedenverdeling hebben en de bovenste delen een achtruits-roedenverdeling. Het middenkalf, een zware latei waarvan de oren doorlopen in het muurwerk, bevindt zich ónder het midden. Geheel links en rechts in deze gevel bevindt zich een klein rechthoekig venster met zesruits-roedenverdeling.

De achtergevel van de boekerij (NW) heeft rechts een topgevel waarin zich een groot paraboolvormig venster met meerruits-roedenverdeling bevindt. De top is voorzien van vlechtwerk. Geheel links bevindt zich eveneens een oorspronkelijke topgevel, waarin zich ter hoogte van de verdieping een drielichts-venster bevindt, voorzien van kruisroeden. Ook deze topgevel is voorzien van vlechtwerk. Tegen het overige deel van de westgevel is de (niet beschermde) aanbouw gerealiseerd.

De (niet beschermde) aanbouw loopt door langs de noordwestgevel.

Achter de rechterzijgevel (NO) is de oorspronkelijke tentoonstellingsruimte gelegen, zijnde een blind kubusvormige bouwvolume, aan de bovenzijde afgewerkt met een rij gemetselde pannen. In het platte dak bevindt zich een lichtkoepel in de vorm van een glazen zadeldak.

De erfscheiding langs de Torenlaan bestaat uit een lage bakstenen muur afgesloten door een ezelsrug.

Waardering

De voormalige bibliotheek met erfscheiding is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als een qua exterieur merendeels gaaf bewaard voorbeeld van een bibliotheekgebouw uit de jaren '20 van de 20ste eeuw, opgetrokken in een expressionistische bouwtrant. Het pand is typologisch van belang als vroeg voorbeeld van een bibliotheekgebouw met leeszaal en tentoonstellingsruimte. Tevens is het pand van belang als karakteristiek onderdeel uit het oeuvre van architect W. Hamdorff.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Welzijn, kunst en cultuur

Functie

Bibliotheek